

1451-во заседание, 6-8 декември 2022 г. (формат „Права на Човека)

Права на човека

Н46-7 Група Асоциация за европейска интеграция и права на човека и Екимджиев срещу България (жалба № 62540/00)

Наблюдение за изпълнението на решенията на Европейския съд

Относими документи: [DH-DD\(2022\)1106](#), [H/Exec\(2022\)18](#), [CM/Del/Dec\(2019\)1348/H46-5](#)

Жалба	Дело	Решение от	Окончателно на	Индикатор за класификация
62540/00	АСОЦИАЦИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКА ИНТЕГРАЦИЯ И ПРАВА НА ЧОВЕКА И ЕКИМДЖИЕВ	28/06/2007	30/01/2008	Комплексен проблем
7222/05	САВОВИ	27/11/2012	27/02/2013	
70078/12	ЕКИМДЖИЕВ И ДРУГИ	11/01/2022	11/04/2022	

Описание на делата:

Тези дела се отнасят до липсата на достатъчни гаранции срещу риска от злоупотреба, присъщ на всяка система за прилагане на специални разузнавателни средства, и до липсата на вътрешноправно средство за защита или до недостатъци във функционирането на това средство (нарушения на чл. 8 и чл. 13 от Конвенцията в решението по делото *Асоциация за европейска интеграция и права на човека и Екимджиев* ("решението от 2007 г.")). Решението по делото *Екимджиев и други* ("решението от 2022 г.") се отнася освен това до липсата на достатъчни гаранции срещу риска от злоупотреба, който е присъщ на всяка система за запазване и достъп до трафични данни (нарушение на чл. 8 от Конвенцията).

В решението си от 2007 г. Европейският съд посочва като недостатъци на системата за индивидуализирано прилагане на специални разузнавателни средства: липсата на независим контрол върху прилагането на специални разузнавателни средства или върху дискреционното използване на информация, която не попада в обхвата на първоначалното искане за прилагане на специални разузнавателни средства; липсата на достатъчни гаранции по отношение на прилагането на специални разузнавателни средства, извършвано по съображения за национална сигурност; липсата на точни разпоредби относно проверката, запазването на поверителността и целостта и унищожаването на събраната информация; липсата на уведомяване на лицата, спрямо които са прилагани специални разузнавателни средства, извън наказателното производство и липсата на ефективно средство за защита. В решението си от 2022 г. Съдът отбелязва значително подобрение на системата, но въпреки това посочва някои установени по-рано или нови недостатъци, включително по отношение на обхвата и действието на мерките, приети в изпълнение на решението от 2007 г. Основните новоустановени недостатъци се отнасят до практическото функциониране на процедурата за съдебно разрешение; определението за прилагане на специални разузнавателни средства по отношение на „обекти“; прекомерната продължителност на първоначалното разрешение за прилагането на специални разузнавателни средства по съображения, свързани с националната сигурност; правилата, приложими към прихващането на информация, която е обект на професионална тайна; липсата на достатъчни гаранции за независимостта, компетентността и правомощията на системата за надзор; различни недостатъци, свързани с реда за уведомяване и съдебната защита.

Основните недостатъци, установени в решението от 2022 г. по отношение на системата за запазване и достъп до трафични данни, се отнасят до неспособността на процедурата за

съдебно разрешение да гарантира, че органите имат достъп до запазените трафични данни само когато това е необходимо в едно демократично общество; липсата на ясни срокове за унищожаване на данните, до които е получен достъп в контекста на наказателното производство; липсата на публично достъпни правила за съхраняването, достъпа, прегледа, използването, съобщаването и унищожаването на трафичните данни, до които е получен достъп; неспособността на системата за надзор да проверява ефективно злоупотребите; фактът, че разпоредбите за уведомяване са твърде ограничени; очевидната липса на ефективно средство за защита.

Състояние на изпълнение на решенията:

Индивидуални мерки¹ : По време на предишното си разглеждане Комитетът прикани властите да предоставят допълнителна информация за това дали някоя институция все още съхранява информация, получена чрез тайно наблюдение по делото „Савови“. В отговор на искането на Комитета не беше предоставена конкретна информация. Що се отнася до решението от 2022 г. по делото *Екимджиев и други*, властите посочиха, че разходите и разноските са били надлежно платени и изразиха позиция, че не изглежда необходимо да бъдат приемани допълнителни индивидуални мерки.

Общи мерки:

1) Предишно разглеждане от Комитета

През юни 2019 г. (1436-то заседание (Формат „Права на човека“)) Комитетът разгледа изпълнението на решението от 2007 г. и припомни важния напредък, постигнат в различни области, свързани с тайното наблюдение, но също така установи много нерешени въпроси.

По-конкретно Комитетът насърчи властите да: въведат ясни правила за това дали специални разузнавателни средства могат да се използват за защита на националната сигурност, ако дадено лице не е заподозряно в подготовка или извършване на престъпление; да създадат обща база данни за исканията за прилагането на специални разузнавателни средства или да приемат други мерки за свеждане до минимум на риска от дублиране на искания; да въведат периодичен съдебен контрол на по-кратки интервали от две години в контекста на [прилагането на специални разузнавателни средства за целите на] национална сигурност и тероризъм; да гарантират, че Специализираният наказателен съд разполага с достатъчно ресурси, за да се справи с големия брой искания за прилагането на специални разузнавателни средства, които получава. Освен това ги прикани да засилят гаранциите за квалификацията и независимостта на членовете на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства („Бюрото“) и да гарантират, че то има достъп до всички съответни материали.

Освен това Комитетът прикани властите: да предоставят информация относно правилата, които уреждат проверката, запазването на поверителността и целостта и унищожаването на информация; да пояснят дали Законът за специалните средства за наблюдение от 1997 г. („Законът от 1997 г.“) ограничава използването на информация, която не попада в обхвата на първоначалното разрешение, до ситуации, в които тя се отнасят до други тежки престъпления; да предоставят информация относно компетентността на Бюрото да уведомява юридически лица за незаконно прилагане на специални разузнавателни средства; да се изяснят разследващите правомощия на съдилищата, разглеждащи искове за незаконно прилагане на специални разузнавателни средства, когато ищецът не е бил официално уведомен за наблюдението от Бюрото или в рамките на наказателно производство, и ако е необходимо, да се засилят тези правомощия; да посочат дали лице, засегнато от незаконно прилагане на специални разузнавателни средства, може да поиска унищожаване на събраната информация, като се вземат предвид и противоположните интереси.

2) Информация, предоставена от властите през октомври 2022 г.

¹ Повтарящите се дела *Хаджиев, Нацев, Киров, Георги Йорданов и Горанова-Караенева*, по които Комитетът не счете за необходимо предприемането на допълнителни индивидуални мерки, бяха приключени с окончателна резолюция. CM/ResDH(2019)141.

Властите посочват, че мерките, свързани с изпълнението на решението от 2007 г. относно използването на специални разузнавателни средства са включени в Пътната карта, приета от Министерски съвет през август 2021 г., в която са предвидени мерки в отговор на решенията на Комитета от 2019 г. Те обясниха, че с решението от 2022 г. са изяснени недостатъците в действащата законодателна рамка относно прилагането на специални разузнавателни средства, които трябва да бъдат допълнително анализирани, като същевременно са установени нови проблеми по отношение на запазването и достъпа до трафични данни. Тези нови проблеми следва да бъдат разгледани от бъдеща работна група за подготовка на законодателни и други реформи. Макар че работата по изпълнението на решението от 2022 г. е в много ранен етап, работна група на Националния институт на правосъдието вече е представила доклад за изследване в началото на 2022 г.

3) *Правна рамка и административни или съдебни практики в областта на тайното наблюдение*

По-подробно представяне на националната рамка и практики е налично в Н/Ехес(2022)18.

- Съдебно разрешение за тайно наблюдение по наказателни дела: След измененията през 2013 г. и 2015 г. исканията за наблюдение трябва да бъдат подробно мотивирани и обосновани и могат да се подават само с цел предотвратяване или разследване на изчерпателен списък от тежки престъпления. Властите обмислят мерки за допълнително намаляване на риска от дублиране на искания по отношение на едно и също лице.

В решението от 2022 г. Европейският съд взема предвид статистически данни, които показват, че по-голямата част от разрешенията преди 2014 г. са издадени от Софийския градски съд; през 2015 г. Софийският градски съд и Специализираният наказателен съд са издали приблизително сходен брой разрешения; между 2016 г. и 2020 г. по-голямата част от разрешенията са издадени от Специализирания наказателен съд.

Във вътрешен доклад и други източници на информация за практики² се обсъждат незаконни практики в Софийския градски съд преди 2015 г. В решение от 2019 г. Специализираният наказателен съд описва разрешенията, издадени от председателя и заместник-председателите на този съд, като лишени от мотиви и формулирани много общо; поради това съдът изключва произтичащите от тях доказателства. През 2021 г. Апелативният специализиран наказателен съд е отменил това решение, като е отбелязал, че: не може да се очаква, че в разрешението за прилагане на специални разузнавателни средства съдията ще коментира доказателствата, тъй като това не се изисква от националното законодателство; съдията, който разглежда искане за прилагане на специални разузнавателни средства, трябва само да провери дали са налице формалните изисквания за разрешение.

След законодателни изменения през юли 2022 г. Специализираният наказателен съд и Апелативният специализиран наказателен съд са закрити, а съдиите са преназначени в други съдилища. Компетентността за разглеждане на делата, разглеждани преди това от тези съдилища, е преразпределена между окръжните съдилища, като някои категории дела се разглеждат само от Софийския градски съд. Следователно понастоящем компетентността за издаване на разрешения за прилагане на специални разузнавателни средства принадлежи основно на окръжните съдилища и на Софийския градски съд.

- Съдебно разрешение за прилагане на специални разузнавателни средства с цел защита на националната сигурност: От 2015 г. насам гаранциите в тази област са сходни с тези по наказателноправни въпроси. В Закона от 1997 г. обаче не се посочва ясно дали защитата на националната сигурност е отделно основание за прилагане на специални разузнавателни средства или би могло да бъде основа за такова прилагане само във връзка с тежко престъпление. Националните власти посочват, че поради начина, по който трябва да се тълкуват някои разпоредби, исканията за прилагане на специални разузнавателни средства винаги трябва да се отнасят до съответното престъпление.

² Специален доклад, публикуван през април 2017 г. от двама заместник-председатели на Софийския градски съд (§ 58 и 59); декларация, изготвена от председателя на Националното бюро за периода 2013-18 г. (§ 58); съдебно решение (§ 64).

- Използване на специални разузнавателни средства по отношение на обекти: Съгласно чл. 12, ал. 1 от Закона от 1997 г. специални разузнавателни средства могат да се използват спрямо "обекти", или защото са свързани с националната сигурност, или защото са необходими за установяване на лица, спрямо които трябва да бъдат използвани специални разузнавателни средства.

- Срокове за прилагане на специални разузнавателни средства: Обичайните срокове варират от 20 дни до шест месеца. Разрешението във връзка с терористични престъпления и някои престъпления, свързани с националната сигурност, може да остане валидно за срок до две години (без периодичен съдебен контрол), който може да бъде удължен до три години от съдия.

- Проверка, запазване на секретността и целостта и унищожаване на информация: Няколко законодателни акта и вътрешни разпоредби уреждат тези области; не всички разпоредби са публични.

- Прихващане на информация, която е предмет на професионална тайна: Чл. 33 от Закона за адвокатурата от 2004 г. забранява намесата в адвокатски документи, компютърно оборудване и т.н., както и в кореспонденцията между адвокат и клиент. Съгласно чл. 136 § 2 от Наказателно-процесуалния кодекс прилагане на специални разузнавателни средства по отношение на адвокатите се подчинява на изискванията на Закона за адвокатурата от 2004 г. Върховният касационен съд е приел, че въпреки буквалния смисъл на член 33 от Закона за адвокатурата от 2004 г., забраната, която той установява, не е абсолютна с оглед, наред с другото, на обществения интерес от разкриване на престъпления, извършени от адвокати.

В инструкцията, издадена от главния прокурор на 11 април 2011 г., се посочва, че: i) специални разузнавателни средства могат да се използват по отношение на адвокати само ако има основателно подозрение, че те са извършили престъпление; ii) ако в хода на операция по прилагане на специални разузнавателни средства органите запишат разговор на адвокат с клиент или с друг адвокат, който засяга защитата на клиента, те не трябва да изготвят доказателствен материал въз основа на него, освен ако специалните разузнавателни средства не разкриват, че адвокатът е участвал в престъпна дейност.

- Външен контрол върху прилагането на специални разузнавателни средства: През 2013 г. беше създадено Бюро, съставено от петима членове и подпомагано от експерти. Членовете могат да бъдат както юристи, така и лица с професионален опит в службите за сигурност или правоприлагащите органи; те могат да се върнат на предишната си работа след изтичане на петгодишния им мандат. Те трябва да преминат през проверка за надеждност от Държавната агенция за национална сигурност, която може също така да отнеме разрешението им за достъп до класифицирана информация; такова отнемане води до отстраняването им, но може да бъде предмет на съдебен контрол. Настоящото бюро беше избрано през декември 2018 г.; четирима от членовете му имат професионален опит в службите за сигурност или правоприлагащите органи и нямат юридическа квалификация; един от членовете е адвокат. Председателят на Бюрото е работил в Държавната агенция за национална сигурност до избирането му. В доклада си за 2017 г. Бюрото посочва, че три от неговите проверки са били осуетени от Държавната агенция за национална сигурност, която е отказала да предостави достъп до материалите, придружаващи исканията за наблюдение.

Според решението от 2022 г. в инструкцията на главния прокурор от ноември 2015 г., изменена през 2019 г., се посочва, че на Бюрото и неговите служители не може да бъде предоставен достъп до цялата преписка по всички предварителни проверки или наказателни разследвания, водени от органите на прокуратурата, нито достъп до материалите, които са послужили в подкрепа на искането за прилагане на специални разузнавателни средства, или резултатите или доказателствата, получени чрез специални разузнавателни средства. Всички техни искания за достъп до доказателствени материали подлежат на одобрение от компетентния прокурор.

- Контрол върху използването на получената информация, която не попада в обхвата на първоначалното искане: Ако прилагането на специални разузнавателни средства доведе до резултати, които надхвърлят целта, за която първоначално е било поискано, ръководителят на

органа, прилагащ наблюдението, трябва да информира съответния орган, подал искането, за тези допълнителни резултати в рамките на двадесет и четири часа. От своя страна органът, подал искането, трябва да информира съответния орган в рамките на още двадесет и четири часа. Такива допълнителни резултати могат да се използват като доказателство в наказателното производство само ако се отнасят до друго съответно тежко умишлено престъпление (съгласно Наказателно-процесуалния кодекс). Бюрото е компетентно да контролира законосъобразността на използването на такава информация.

- Уведомяване за прилагане на специални разузнавателни средства и съдебна защита: Бюрото уведомява служебно „гражданите“ (но не и юридическите лица), които са били обект на незаконно прилагане на специални разузнавателни средства, ако това може да бъде постигнато, без да се накърнят определени насрещни интереси.

От 2009 г. насам е възможно да се иска обезщетение за незаконно прилагане на специални разузнавателни средства. Върховният касационен съд е пояснил, че прилагането на специални разузнавателни средства е незаконосъобразно, ако искането е направено от некомпетентен орган, отнася се до престъпление, за което прилагането на специални разузнавателни средства не е разрешено, или не включва изискваната от закона информация. Ако искането има необходимото съдържание и се основава на „старателно събрани доказателства“, съдът не може да преразгледа преценката на съдията, разрешил прилагането на специални разузнавателни средства.

Решението от 2022 г. съдържа преглед на съдебната практика, в който се посочва, че: i) иск за обезщетение не може да бъде предявен срещу съда, който е издал разрешението за прилагане на специални разузнавателни средства, а следва да бъде предявен срещу органа, който е подал искане за издаване на разрешението или е осъществил прилагането на специални разузнавателни средства, или е използвал материалите, събрани чрез специални разузнавателни средства. В тежест на ищците е да докажат кой орган е надлежният ответник по техния иск. Искът би могъл да бъде успешно предявен само ако прилагането на специални разузнавателни средства е видно или от материалите по наказателно дело, или от уведомление от Бюрото. Единствената форма на обезщетение е паричното обезщетение.

- Статистически данни: През 2020 г. на тайно наблюдение са били подложени 3 042 лица (в сравнение с 3 310 през 2019 г.; 3 046 през 2018 г.; 2 748 през 2017 г.; 2 749 през 2016 г.; 4 452 през 2015 г.; 4 202 през 2014 г. и 2 638 през 2013 г.).

Анализ на Секретариата

Индивидуални мерки:

По делото „*Екимджиев и други*“ не са необходими конкретни индивидуални мерки, тъй като жалбоподателите не твърдят, че са били обект на прилагане на специални разузнавателни средства. По делото *Савови* все още се очаква допълнителна информация за това дали някоя публична институция все още съхранява информация, получена чрез оспорваното прилагане на специални разузнавателни средства.

Общи мерки:

- 1) По отношение на прилагането на специални разузнавателни средства

Комитетът следи отблизо изпълнението на решението от 2007 г. Той отбеляза значителен напредък (напр. въвеждането на вътрешноправни средства за защита, механизъм за надзор и по-строги правила за съдебно разрешение), но също така многократно е посочвал области, в които са необходими допълнителни мерки или разяснения. В решението си от 2022 г. Европейският съд потвърди недостатъците, установени от Комитета, и посочи някои допълнителни недостатъци или аспекти, свързани с по-рано установени недостатъци. Съдът отбеляза, че макар и значително подобрени след 2007 г., законите, уреждащи прилагането на специални разузнавателни средства в България, така както се прилагат на практика, все още не предоставят минимално необходимите гаранции.

Комитетът би могъл да призове властите бързо да разработят и приемат конкретни мерки по всички нерешени въпроси, установени в процеса на изпълнение и в решението от 2022 г. Що се отнася до съдебните разрешения като цяло, заключенията в решението от 2022 г. относно недостатъците, засягащи тези процедури, наред с другото, че не са били представени надлежни мотиви за решенията за издаване на огромното мнозинство от всички разрешения за прилагане на специални разузнавателни средства в България през последното десетилетие, за които са отговоряли Софийският градски съд и Специализираният наказателен съд с голям брой дела,³ са много тревожни. Властите следва бързо да информират Комитета за мерките, които се предвиждат, за да се гарантира, че на практика прилагане на специални разузнавателни средства се разрешава само при действителна необходимост.

За да се даде възможност за задълбочена оценка, те следва да предоставят информация относно: i) преразпределението на исканията за прилагане на специални разузнавателни средства между съответните съдилища след закриването на специализираните наказателни съдилища; ii) дали съдилищата посочват адекватни мотиви за необходимостта и пропорционалността на прилагането на специални разузнавателни средства; iii) допълнителни мерки за избягване на дублирането на исканията за прилагане на специални разузнавателни средства и за улесняване на контрола от страна на Бюрото; iv) възможността за въвеждане на изискване към искащия орган да разкрива пред съдията пълно и откровено всички въпроси, включително тези, които могат да отслабят неговото искане, за да се улесни надлежният съдебен контрол.

Що се отнася до съдебното разрешение в конкретни ситуации, властите биха могли да бъдат приканени да регламентират по-точно прилагането на специални разузнавателни средства спрямо „обекти“; да въведат периодичен съдебен контрол на по-кратки интервали от две години в контекста на националната сигурност или тероризма; да приемат ясни правила за това дали специални разузнавателни средства могат да се използват за защита на националната сигурност, ако дадено лице не е заподозряно в престъпление, или да предоставят информация, доказваща, че съдилищата извършват смислен контрол на исканията на такова основание.

Освен това изглежда необходимо властите да отговорят незабавно на многократните искания на Комитета да предоставят информация относно правилата, уреждащи процедурите за разглеждане (включително пресяване), запазване на секретността и целостта и унищожаване на информация, събрана чрез прилагане на специални разузнавателни средства (включително по отношение на използването на информация, която не попада в обхвата на първоначалното разрешение), и да регламентират по-ясно в публични документи горепосочените области. Властите следва също така да регламентират с подходяща степен на точност съдбата на информацията, получена в резултат на прилагане на специални разузнавателни средства, която може да е включвала данни, предмет на професионална тайна, и съответните гаранции.

Комитетът би могъл също така да призове властите да приемат незабавно законодателни изменения, които да отчитат изцяло заключенията в решението от 2022 г., така че да се засилят гаранциите за квалификацията и независимостта на членовете на Бюрото от органите, които то контролира; да му се даде възможност да получи достъп до всички документи и материали, на които се основават исканията за прилагане на специални разузнавателни средства; да се разгледа възможността да му се даде правомощие да разпорежда поправящи действия в отделни случаи, като например унищожаване на материали. Изглежда важно мерките, целящи да гарантират независимостта на членовете на Бюрото, да бъдат приети преди избора на ново Бюро, който би следвало да се проведе през 2023 г.

Що се отнася до вътрешните средства за защита и механизмите за уведомяване, за да се избегнат подобни нарушения, властите следва да обмислят:

- i) въвеждането на правила, които или изискват уведомяване във всички случаи (също и за юридическите лица), веднага щом то може да бъде направено, без да се застрашава целта на прилагането на специални разузнавателни средства, или позволяват на съдебното средство за защита да функционира без предварително

³ Виж §§ 313-321

- уведомяване от Бюрото или без предварително узнаване за прилагането на специални разузнавателни средства в рамките на наказателно производство, или за предпочитане комбинация от такива правила, за да може средството за защита да бъде ефективно във всички ситуации;
- ii) гарантиране, че съдилищата проверяват не само формалните недостатъци, но и дали прилагането на специални разузнавателни средства се основава на основателно подозрение и е пропорционално; и засилване на правомощията на съдилищата да предприемат поправящи мерки, включително да разпореждат унищожаване на материали.

По-подробен анализ по всички горепосочени точки е наличен в Н/Ехес(2022)18.

2) Запазване и достъп до трафични данни

Властите следва да бъдат поканени бързо да представят на Комитета своята оценка на конкретните мерки, необходими за преодоляване на недостатъците, установени в неотдавнашното решение по делото *Екимджиев и други*.

Решения

Представителите на министрите

1. припомниха, че тези дела се отнасят до липсата на достатъчни гаранции в българското право срещу риска от злоупотреба, който е присъщ на всяка система за прилагане на специални разузнавателни средства, и до липсата на ефективно средство за защита или до недостатъците на това средство; отбелязаха, че неотдавнашното решение по делото *Екимджиев и други* се отнася освен това до липсата на достатъчни гаранции срещу риска от злоупотреба, който е присъщ на всяка система за запазване и достъп до трафични данни;

По отношение на индивидуалните мерки

2. отбелязаха, че не са необходими допълнителни индивидуални мерки по неотдавнашното дело *Екимджиев и други* („решението от 2022г.“), по което жалбоподателите не твърдят, че са били обект на прилагане на специални разузнавателни средства; повториха призива си към властите да предоставят допълнителна информация дали някоя институция все още съхранява информация, получена чрез прилагане на специални разузнавателни средства по делото *Савови*;

По отношение на общите мерки

3. отбелязаха със загриженост, че въпреки напредъка, постигнат в процеса на изпълнение на решението от 2007 г. по делото „Асоциация за европейска интеграция и права на човека и *Екимджиев*“ в различни области, свързани с прилагане на специални разузнавателни средства, в продължение на много години властите не са успели да приемат конкретни мерки в отговор на някои от указанията на Комитета; призоваха ги бързо да разработят и приемат мерки по всички нерешени въпроси, установени в процеса на изпълнение и в решението от 2022 г.;

4. във връзка с това приканиха властите бързо да информират Комитета за мерките, които се предвиждат, за да се гарантира, че на практика прилагане на специални разузнавателни средства се разрешава само при действителна необходимост, за да се отговори на тревожните констатации на Европейския съд в решението от 2022г.; в тази връзка ги приканиха да предоставят информация относно: i) преразпределението на исканията за прилагане на специални разузнавателни средства между съответните съдилища след закриването на специализираните наказателни юрисдикции; ii) дали съдилищата посочват адекватни мотиви за необходимостта и пропорционалността на прилагането на специални разузнавателни средства; iii) възможността за приемане на допълнителни мерки за избягване на дублирането на искания за прилагане на специални разузнавателни средства и за улесняване на контрола от страна на Бюрото; iv) възможността за въвеждане на изискване към органа, направил искане за използване на специални разузнавателни средства, да разкрива

пред съдията пълно и откровено всички въпроси, включително тези, които могат да отслабят неговото искане;

5. приканиха освен това властите да регламентират по-точно прилагането на специални разузнавателни средства по отношение на „обекти“, като имат предвид констатациите в решението от 2022 г.; да въведат периодичен съдебен контрол на по-кратки интервали от две години [в случаи на прилагане на специални разузнавателни средства] в контекста на националната сигурност или тероризма; да приемат ясни правила за това дали специални разузнавателни средства могат да се използват за защита на националната сигурност, ако дадено лице не е заподозряно в извършване на престъпление, или да предоставят информация, доказваща, че съдилищата извършват задълбочен контрол на исканията на такова основание;

6. призоваха ги приканиха да отговорят без по-нататъшно забавяне на многократните искания на Комитета да предоставят информация относно правилата, уреждащи процедурите за разглеждане (включително пресяване), запазване на секретността и целостта и унищожаване на информацията, събрана чрез специални разузнавателни средства (включително по отношение на използването на информация, която не попада в обхвата на първоначалното разрешение), и да регламентират по-ясно в публични документи горепосочените области; освен това ги приканиха да регламентират с подходяща степен на точност съдбата на информацията, получена в резултат на прилагане на специални разузнавателни средства, която може да е свързана с материали, предмет на професионална тайна, и съответните гаранции;

7. призоваха властите да приемат незабавно законодателни изменения, за да засилят гаранциите за квалификацията и независимостта на членовете на Бюрото [Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства] от органите, които то контролира, преди избора на ново Бюро през 2023 г.; освен това настоятелно ги призоваха да гарантират, че Бюрото има достъп до всички документи и материали, на които се основават исканията за прилагането на специални разузнавателни средства; приканиха ги да обмислят възможността да му позволят да разпорежда индивидуални поправящи действия, като например унищожаване на материали;

8. по отношение на вътрешноправните средства за защита и режима на уведомяване, призоваха властите да въведат правила, изискващи уведомяване във всички случаи (включително за юридически лица), когато това може да бъде направено, без да се застраши целта на прилагането на специални разузнавателни средства, или да позволят на съдебното средство за защита да функционира без предварително уведомяване от Бюрото или предварително узнаване за прилагането на специални разузнавателни средства в рамките на наказателно производство, или за предпочитане комбинация от такива правила, за да може средството за защита да бъде ефективно във всички ситуации; приканиха ги да гарантират, че съдилищата разглеждат не само формалните недостатъци, но и проверяват дали прилагането на специални разузнавателни средства се основава на обосновано подозрение и е пропорционално, както и да засилят правомощията на съдилищата да предприемат мерки за поправяне; приканиха ги да приемат изменения, които да позволят на Бюрото да уведомява и юридически лица;

9. що се отнася до запазването на трафични данни и достъпа до тях, приканиха властите бързо да предоставят на Комитета своята оценка на конкретните мерки, необходими за преодоляване на недостатъците, установени в неотдавнашното решение по делото *Екимджиев и други*;

10. приканиха властите да предоставят информация по горепосочените въпроси до края на май 2023 г. и решиха да разглеждането на тези дела да бъде възобновено на тяхното 1457^о заседание (септември 2023 г.) (Формат „Права на човека“).